Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Santa Maria del Vilar

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	El Vilar
Alçada:	224

Coordenades:

Latitud:	41.63368
Longitud:	1.86054
UTM Est (X):	405093
UTM Nord (Y):	4609732

Classificació

Número de fitxa	08053 - 23
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Modernisme Barroc
Segle	XVIII-XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Número inventari	IPAC (16386)
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic (carrer de Santa Maria, 1 - 08500 VIC)
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 14/01/2017 - 01:00

Descripció

Església parroquial aixecada a l'extrem nord occidental d'un serrat rocós que s'estén des del turó del Vilar fins als peus del turó del Puig. La masia del Puig, tanca per aquest costat els límits sud orientals del veïnat del Vilar. L'edifici actual es construeix a finals del XVIII, probablement damunt de l'antiga església romànica.
És de planta rectangular amb un única nau central amb l'absis orientat a llevant i amb quatre capelles laterals per banda. La coberta és a dues aigües, amb volta de totxo, reforçada per cinc arcs faixons que es recolzen sobre quatre pilastres, que defineixen les capelles laterals. Per sota les finestres, una motllura de guix recorre tota la nau, que es completa amb sis motllures més adossades al sostre. Al costat oest hi ha la capella fonda i a l'oposat la sagristia. Les capelles del costat meridional estan ocupades seguint l'ordre des de l'entrada a l'església per un Sant Crist a la primera, seguida de la dedicada a Sant Sebastià, Sant Abdon i Sant Antoni Maria Claret. A continuació la capelleta dedicada a la Mare de Déu, amb la decoració pictòrica signada amb les inicials "scq" i finalment una dedicada a la Mare de Déu de Montserrat.
Pel costat septentrional, des del portal fins a l'absis, hi ha un altar dedicat a la Mare de Déu i un segon al Sagrat Cor. A continuació una Pietat, pintada al fresc per Antonio Luque Chacón el 4 d'abril de 2001. Finalment, un altar dedicat a Santa Cecília ofert per l'Orfeó "La Formiga" de Castellbell i el Vilar, obra del cantaire Rogeli Guix el 23 de novembre de 1967.
Darrera l'altar, hi ha un retaule de marbre format per dues columnes per banda recolzades damunt d'un pilar. Al centre de cada columna hi ha les imatges de Sant Isidre (dreta) amb la rella a la mà i Sant Antoni de Pàdua (esquerra). Al centre, una fornícula amb la Mare de Déu i als seus peus uns àngels. Per sobre, un relleu de Sant Jaume a cavall.
Els paraments externs són de maçoneria, de pedres rejuntades amb morter. A la part superior del mur de la nau hi ha 10 finestres tapiades. Les obertures restants són de petites dimensions, amb llindes de pedra i estructura quadrada a excepció de la portalada d'entrada que té un arc escarser o rebaixat sostingut per brancals de pedra picada. Al damunt, per sota el carener, hi ha un ull de bou.
La façana té una composició simètrica amb una creu de ferro al damunt del carener, perpendicular a la façana. Les pedres cantoneres estan ben retallades. A la banda esquerra, el basament de la cantonera ha estat refet ja que la pedra sorrenca es va erosionant amb el temps. S'hi poden llegir les inicials "J.S", tal vegada la signatura del picapedrer que les va tallar. A una alçada de tres metres aproximadament una de les pedres porta la data ben gravada i rebaixada en la pedra de "1793". A la clau de l'arc, de la portalada principal, hi ha la data gravada en xifres romanes de "MDCCXCIII" (1793), i una creu sobre pilar al damunt mateix. A sota de la mateixa clau, s'hi va gravar l'any 1888, en acord amb una ampliació.
El campanar, de caràcter eclèctic amb regust modernista i historicista, és de planta quadrada i es troba situat a la façana meridional del temple fent angle al sud-oest del frontis encarat a ponent. Mesura 24,75 metres d'alçada. Té un primer cos alt de planta quadrada que mesura 3,64 metres de costat, amb els caires ressaltats com si es tractés de lesenes cantoneres a partir d'un terç de la seva alçada. El segueix un segon tram, no tan alt, amb els caires aixamfranats i grans òculs, de marc blanquinós, a cada costat. El tercer tram és on s'allotja la cel·la amb un ample cloquer en arc de mig punt a cada cara. Està coronat per una cornisa sobre caps de biga i per un terrat amb barana de merlets. Els murs estan fets amb maó vist i destaquen unes motllures amb permòdols i un fris d'arquets cecs. A la base del primer cos, hi ha una balconada de balustres de pedra blanca amb un portal en arc de mig punt. Les campanes es diuen Maria i Sebastiana.

Història

L'edifici actual data de finals del segle XVIII, malgrat ja es troba citat en documents als anys 1047, 1057 i 1249. De l'església primitiva, d'estil romànic no en queda res. Durant el segle XIII degué tenir la categoria de parròquia. De l'any 1685, l'església només tindrà la categoria de sufragània. Mentre que al 1859 fou feta definitivament parròquia.
L'any 1780 s'hauria iniciat la seva construcció amb ampliacions realitzades l'any 1793 i 1888 "Lo dia 24 de

Jane de lo añ 1888, se an posadas las dos piques de pndra aÿgua baneÿta en la ysglesia de Santa Maria del Vila, en tems de molt fret ". Aquesta darrera se sap que es va dur a terme sobre l'antic cementiri que ja havia estat traslladat. Més endavant s'hi va afegir, per la banda oest, la nau coneguda amb el nom de capella fonda, que a les llibretes del Puig es diu el següent: "Lo dia de San Roch de lo añ 1889 se ha banaÿt la Capella fonda de la Ysglesia del Vilá, banaitla per fora ÿ per dins las parets ab un salpase de ÿsop, ÿ quan fou banaÿda, ÿ portaran lo Santisim Sagrament, ÿ feran una profeso boltan lo serrat del Genobes, que aÿ abia 3 Coblas de Musics, mes de 30 entra tots, abeni molta asistencia de athas, aberi los coros de las fabricas ab sas bandera, ÿ portan lo bon Jesus a sóta talam; desde dit dia está lo Santisim en ditxa Capella, ÿ al cor de Jesús, ÿ alta nou, ÿ las llantias nobas ÿ la trona noba ÿ posada de aon esta ara, que antes era a sota la Campaneta, que li diuen la Cora; en dit añ se a endradit la Ysglesia, ÿ se an fet los nixos del Samentiri, tot nou,, ab lo cobert de teulas, ÿ per dit dia aÿague la aistensia de 14 Saserdots a la ÿsglesia ÿ Rectoria ab sun sermó.
El mes d'abril de 1894 es fa daurar l'Altar Major, la porta de la Sagristia i "la del rotllo nobas, y la brandilla del presbeteri y la del cor, y badrieras, tot nou, y lo añ 1895 se ha pintat tota la ylesia y daurat tots lo altans nous".
El campanar adossat al costat dret de la façana principal va ser construït l'any 1910 per l'arquitecte manresà, Ignasi Oms Ponsa (Manresa 25 de gener de 1863 - Barcelona, 21 de juliol de 1914). La família Puig, l'any 1899 van cedir la pedra necessària per fer la base del campanar, que va ser extreta del coll de les Tallades, i la van treballar "el Palete Isidro y son cuñat", que començaren l'obra el dia 13 de maig.
Adossada a l'església, per darrera el campanar, hi ha la rectoria, que va ser utilitzada com escola durant anys i actualment és un habitatge privat. Per tal de finançar la última restauració, es va vendre la rectoria i l'hort. Durant els anys 1998 fins el 2006, es va anar restaurant per fases mercès a les donacions dels feligresos de la parròquia i Antonio Luque Chachón (nascut el 1942). El rector que va ocupar la parròquia durant les obres en aquest va ser mossèn Àngel Salada Viñas.

Bibliografia

BROSSA VILA, Carme (1998). El llegat històric d'un poble: Castellbell i el Vilar. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.
VALLS i PUEYO, Joan (2004). Les llibretes del mas Puig del Vilar. Dietaris de pagès a Castellbell i el Vilar (segles XIX-XX), A Temes històrics, vol. II. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.

